

FORDOBLING AF PERSONER, DER OVERGÅR FRA DAGPENGE OG KONTANTHJÆLP TIL SU

17-10-2017

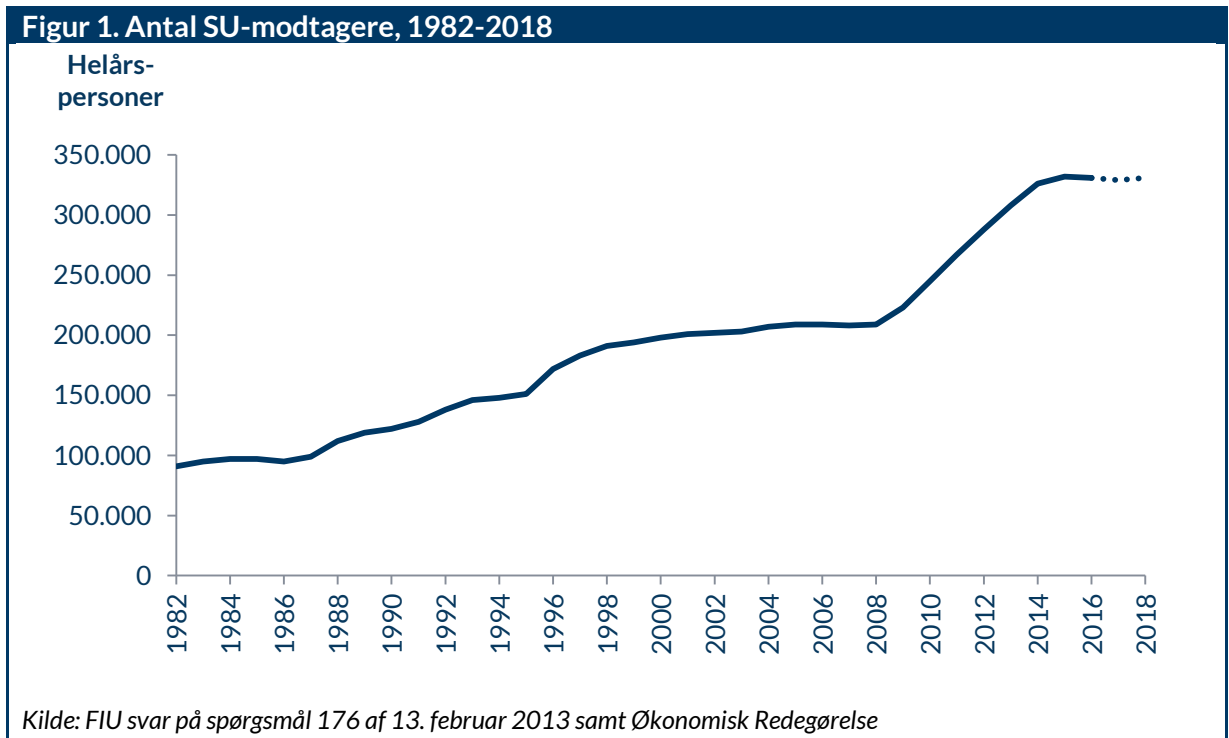
AF CHEFØKONOM MADS LUNDBY HANSEN (21 23 79 52) OG CHEFKONSULENT CARL-CHRISTIAN HEIBERG

Fra 2008 til 2014 steg antallet af SU-modtagere med 56 pct. eller næsten 120.000 personer (fra 209.000 til 326.000 personer). CEPOS' beregninger på baggrund af Beskæftigelsesministeriets DREAM-database viser, at der i årene 2001-2008 i gennemsnit var 10.000 personer årligt, der kom fra kontanthjælp eller dagpenge til SU-systemet. Det antal blev næsten fordoblet til 19.000 personer i gennemsnit i årene 2009-2016. I perioden fra 2008 til 2016 er der samlet set kommet 72.000 flere til SU-systemet fra dagpenge og kontanthjælp. Det kan forklare en del af stigningen i SU-modtagere på ca. 120.000 siden 2008. Stigningen kan være hensigtsmæssig, såfremt den afspejler, at flere får en uddannelse, der leder til et bedre job, end de pågældende ellers ville have fået. Stigningen er problematisk, hvis den er udtryk for skjult ledighed. Dvs. hvis personer kommer fra fx kontanthjælp til SU hovedsageligt, fordi der ikke stilles krav om jobsøgning mv, når man er på SU (man skal jo studere). Der er også den risiko, at nogle af dem, der kommer fra fx kontanthjælpssystemet ikke er egnede til at studere. Dermed kan opholdet i uddannelsessystemet resultere i, at man kommer længere væk fra arbejdsmarkedet. Det nuværende kontanthjælpssystem indebærer, at ufaglærte unge under 30 år skal tage en uddannelse for at beholde deres forsørgelsesydelse. Derfor bliver de ikke erklæret jobparate, men enten uddannelsesparate eller "aktivitetsparate" (dvs., at man hverken kan tage et job eller en uddannelse). Unge, som ikke har fået en uddannelse, kan have haft mange nederlag i skolesystemet. Derfor kan det være problematisk at presse dem ind i en ny uddannelse – særligt når der er mange ufaglærte job at få, som i sig selv kan give nyttige kompetencer (uden at det foregår i det formelle uddannelsessystem). Det anbefales, at politikerne ændrer på kontanthjælpssystemet, så unge ufaglærte som udgangspunkt bliver kategoriseret som jobparate. Derudover har stigningen i antallet af SU-modtagere været så stor (herunder overgangen fra ledighed til SU) de senere år, at det er vigtigt at evaluere effekterne af den øgede uddannelsesindsats. Dvs., om der kommer flere og bedre job ud af indsatsen.

Fra ledighed (kontanthjælp og dagpenge) til SU, 2001-2016, antal personer			
	Kontanthjælp	Dagpenge	I alt
Gns. 2001-2008	6.700	2.800	9.600
Gns. 2009-2016	13.100	5.500	18.600

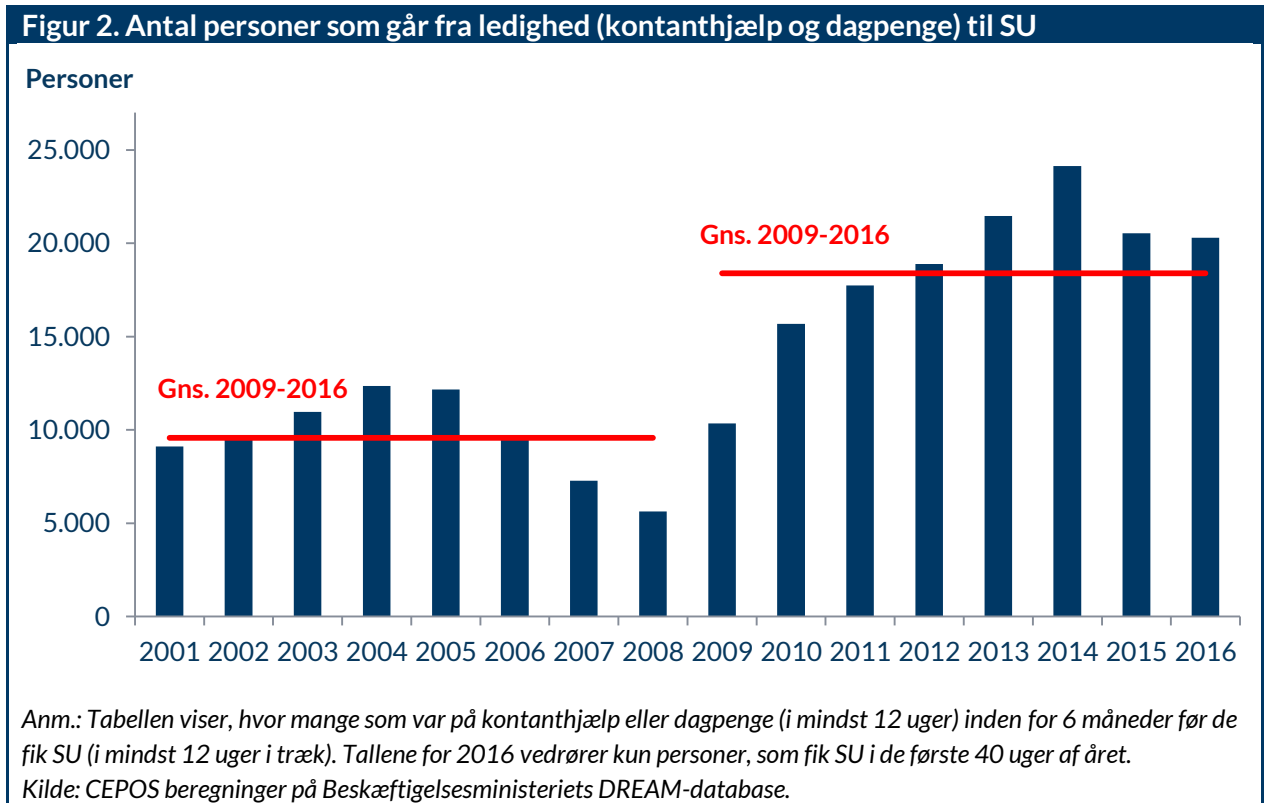
Kilde: CEPOS-beregninger på Beskæftigelsesministeriets DREAM-database.

Efter en lang periode fra 1982-2008, hvor antallet af SU-modtagere steg nogenlunde jævnt med omkring 4.500 personer årligt, skete der fra 2009 en markant stigning i antallet jf. figur 1. I 2008 var der 209.000 helårsmodtagere af SU, mens antallet var steget med 117.000 til 326.000 i 2014, svarende til en stigning på 56 pct. Efter 2014 er antallet forblevet på det nye høje niveau, endda med en svag stigning. I 2017 ventes antallet af SU-modtagere at udgøre 329.000 personer. I dag er SU-modtagere den næststørste gruppe af overførselsindkomstmodtagere efter gruppen af folkepensionister (1.131.000 personer).

CEPOS' beregninger på baggrund af Danmarks Statistiks personregistre viser, at der i årene 2001-2008 i gennemsnit var 10.000 personer årligt, der kom fra kontanthjælp eller dagpenge til SU-systemet. Det antal blev næsten fordoblet til 19.000 personer i gennemsnit i årene 2009-2016 jf. figur 2. I perioden 2009-2016 er der samlet set kommet 72.000 flere til SU-systemet (på et tidspunkt i perioden) fra dagpenge og kontanthjælp. Det kan forklare en del af stigningen i SU-modtagere på ca. 120.000 siden 2008.

Stigningen i antal SU-modtagere (herunder fra kontanthjælps- og dagpengesystemet) kommer i forbindelse med den økonomiske krise. Stigningen kan være hensigtsmæssig, såfremt den afspejler, at flere får en uddannelse, der leder til et bedre job, end de pågældende ellers ville få. Stigningen er problematisk, hvis den er udtryk for skjult ledighed. Dvs. hvis personer kommer fra fx dagpenge eller kontanthjælp til SU, hovedsageligt fordi der ikke stilles krav om jobsøgning mv., når man er på SU (man skal jo studere). Der er også den risiko, at nogle af dem, der kommer fra fx kontanthjælpsystemet, ikke er egnede til at studere.

Virksomhederne mangler i øjeblikket arbejdskraft, og hvis en del af stigningen i antal personer på SU er et udtryk for skjult ledighed eller omfatter mange, som ikke er studieegnede, vil det være formålstjenligt, at denne del ikke studerer, men i stedet tager nogle af de mange ledige job.

Det nuværende kontanthjælpssystem betyder, at ufaglærte unge under 30 år skal tage en uddannelse for at beholde deres forsørgelsesydelse. Derfor bliver de ikke erklæret jobparate, men enten uddannelsesparate eller "aktivitetsparate" (dvs., at man hverken kan tage et job eller en uddannelse).

Det forekommer uhensigtsmæssigt, at unge friske ufaglærte ikke kan blive erklæret jobparate, når der er så mange ledige ufaglærte jobs i øjeblikket. Mange ufaglærte job besættes i disse år af østeuropæere, men de kunne lige så godt være besat af danske ufaglærte. Så ville danske skatteydere spare udgiften til overførselsindkomst. Det virker ligeledes uhensigtsmæssigt, at unge ufaglærte pr. automatik SKAL i uddannelse. Unge, som ikke har fået en uddannelse, kan have haft mange nederlag i skolesystemet. Derfor bør man være varsom med at presse dem ind i en ny uddannelse – særligt når der er mange job at få, som i sig selv kan give nyttige kompetencer, uden at det foregår i det formelle uddannelsessystem. Endvidere er det en dårlig anvendelse af udgifterne til uddannelse. Endelig er der en risiko for, at tilstedeværelsen på uddannelsesinstitutionerne af en stor gruppe unge, som ikke er studieegnede, kan forringe vilkårene for og motivationen hos de øvrige studerende og skade omdømmet for visse uddannelser. Derfor bør politikerne ændre på kontanthjælpssystemet, så unge ufaglærte kan blive kategoriseret som jobparate (og ikke uddannelsesparate som i dag). Hvis den unge så er motiveret herfor, kan han vælge at tage en uddannelse.

Derudover har stigningen i antallet af SU-modtagere været så stor (herunder overgangen fra ledighed til SU) de senere år, at det er vigtigt at evaluere effekterne af den øgede uddannelsesindsats. Dvs. om der kommer flere og bedre job ud af indsatsen.